

L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA A MANLLEU:

El relat i la comunicació

Juliol de 2017

Índex

1_ Antecedents d'un relat per a l'economia social i solidària de Manlleu

2_ Un concepte concret i obert alhora

3_ El punt de partida: Manlleu ÉSS economia social i solidària

4_ La Xarxa d'Economia Solidària: la Carta de Principis i el mapa Pam a Pam

5_ Un model inclusiu: una economia plural amb criteris socials i solidaris

6_ Una marca per passar del desconeixement al coneixement i del coneixement al reconeixement

7_ La Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu: un relat compartit, qui som i què fem?

8_ Visualització del model a Manlleu i Osona: protocol de comunicació

1_ Antecedents d'un relat per a l'economia social i solidària de Manlleu

Dies d'agost SCCL vam rebre l'encàrrec de l'Ajuntament de Manlleu de construir un **relat entorn a l'Economia Social i Solidària (ESS)** de la ciutat que serveixi de punt de partida per donar una major visibilitat tant a aquest tipus d'economia com a les accions que s'estan duent a terme des del mateix ajuntament com des del sector, i més concretament de la Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu.

En l'estudi «Programa d'innovació en ESS: Oportunitats per a l'ocupació i millora del teixit», elaborat per Labcoop, Laboratori d'emprenedoria social cooperativa, ja es detectava com una de les mancances la necessitat de «la construcció d'un relat compartit sobre què és l'ESS, qui la compon i quins són els objectius que es volen assolir a Manlleu». Tot plegat amb l'objectiu que els diferents actors que intervenen en les anomenades «**altres economies**» tinguessin una major visualització tant a nivell intern de l'Ajuntament com, i especialment, extern a nivell de la ciutadania.

En aquell informe de Labcoop de desembre de 2016 també s'hi podia llegir el següent: «Totes les persones entrevistades són coneixedores de l'existència del Programa. Saben que el programa té com objectiu el foment de l'ESS, i que per fer-ho s'han previst múltiples accions. Tot i així, s'és conscient del desconeixement de moltes d'elles. Òbviament, cada actor coneix millor aquella acció que protagonitza. En tots els casos, però, malgrat reconèixer l'esforç de l'ajuntament per a transmetre la informació de les diferents accions que componen el Programa, si que valoren la necessitat d'enfortir/ insistir/ repetir l'explicació del seu conjunt i disposar de la informació que els permeti seguir-les amb més detall i veure'n l'evolució».

Es referia a un seguit d'entrevistes a diferents actors relacionats amb la Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu. Un seguit d'entrevistes que també va començar-se a fer de cara a l'elaboració del present informe però que en alguns casos no s'ha arribat a completar en considerar-se repetitiu respecte el que ja havia fet Labcoop durant l'últim trimestre de 2016. Sigui com sigui, l'objectiu del present informe és incidir en la construcció d'un relat entorn als conceptes que ajuden a definir

l'ESS i fer un seguit de propostes per reforçar-ne la comunicació i la visualització. En definitiva, **passar del desconeixement al coneixement, en una primera fase, per completar el cicle passant del coneixement al reconeixement.**

Ho fem a partir del treball de conceptualització i caracterització que ja han fet diversos autors, del contrast d'aquest esforç teoritzador amb la realitat de Manlleu i la comarca, i de la nostra experiència en la comunicació, i més concretament en la comunicació de tot allò que envolta l'economia social i solidària o, en un sentit més ampli, l'anomenada economia plural i el tercer sector.

2_ Un concepte concret i obert alhora

Jordi Garcia Jané, teòric de l'ESS, enumera en el seu treball «La caixa d'eines de l'economia social i solidària: reparar i construir» (2015), algunes de les diferents maneres amb què s'ha designat aquest sector econòmic emergent: «economia de la solidaritat, economia solidària, economia social, tercer sector, quart sector, economia popular, economia popular solidària, socioeconomia solidària, economia del treball, economia comuntària, economia alternativa, sector no lucratiu, tercer sistema, sistema associatiu, etc». Nosaltres n'hi afegiríem alguns quants més: economia del bé comú o dels béns comuns, altres economies, economies transformadores o, en un sentit més ampli, economia plural. Garcia Janés aposta per la utilització d'economia solidària, o més sovint, economia social i solidària, que és el terme que fa servir el moviment internacional més representatiu del sector, la Xarxa Intercontinental de Promoció de l'Economia Social i Solidària (RIPESS).

I passem de la conceptualització a la definició, Garcia Jané reconeix que també és «difícil aconseguir un consens sobre la caracterització d'aquesta altra economia», en tant que abasta **pràctiques econòmiques heterogènies**, amb orígens diferents, arrelades en contextos socials molt diversos i estudiades per autors amb perfils ideològics fins i tot oposats.

Amb tot, malgrat les discrepàncies, el mateix autor reconeix que una part important de les descripcions al·ludeixen, amb més o menys intensitat, a uns quants elements compartits. I es remeta a les caracteritzacions que en fan el Consell Való d'Economia Social (CWES), de Bèlgica; el Chantier de l'Économie Sociale, del Quebec, i la llei espanyola d'economia social del 2011, a l'espera que es

concreti la futura llei catalana d'economia solidària que el Parlament ha encarregat fer al Govern. El CWES descriu l'economia social com el conjunt d'«activitats econòmiques exercides per societats, principalment cooperatives, mutualitats i associacions l'ètica de les quals es tradueix en els següents principis: 1. Finalitat de servei als membres o a la col·lectivitat abans que al benefici; 2. Autonomia en la gestió; 3. Processos de decisió democràtica, i 4. Primacia de les persones i del treball per sobre del capital en el repartiment dels beneficis».

Una caracterització semblant en fa el Chantier de l'Économie Sociale, del Quebec. Per a aquesta xarxa de xarxes d'empreses d'ESS, la missió del sector, que ells anomenen economia social, serveix als membres i a la comunitat abans que a l'obtenció dels beneficis, les seves organitzacions són independents de l'Estat, les decisions les prenen democràticament els treballadors i/o els usuaris, es concedeix prioritat a les persones sobre el capital i funcionen sobre la base de la participació, l'apoderament i la responsabilitat individual i col·lectiva.

Finalment, la llei espanyola 5/2011 sobre economia social, el seu article 4, delimita el sector a partir del compliment d'aquests quatre requisits:

- a) Primacia de les persones i de la finalitat social per sobre del capital, la qual cosa es concreta en la gestió autònoma i transparent, democràtica i participativa, que porta a prioritzar la presa de decisions més en funció de les persones i les seves aportacions de treball i serveis prestats a l'entitat o en funció de la finalitat social, que en relació amb les seves aportacions al capital social.
- b) Aplicació dels resultats obtinguts de l'activitat econòmica principalment en funció del treball aportat i el servei o activitat realitzada pels socis i sòcies o pels seus membres i, si s'escau, a la finalitat social objecte de l'entitat.
- c) Promoció de la solidaritat interna i amb la societat que afavoreixi el compromís amb el desenvolupament local, la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, la cohesió social, la inserció de persones amb risc d'exclusió social, la generació de llocs de treball estables i de qualitat, la conciliació de la vida personal, familiar i laboral, i la sostenibilitat.
- d) Independència respecte dels poders públics.

Intentant destil·lar l'essència d'aquestes descripcions, Jordi Garcia Jané s'aventura en el citat treball a definir l'economia social i solidària com «aquell conjunt de pràctiques que donen primacia a la satisfacció de necessitats humanes per sobre del lucre, gestionen la seva activitat de manera

democràtica i estan compromeses amb el seu medi natural i social, en la perspectiva de la transformació social».

Garcia Jané amplia, doncs, l'abast de l'economia social i solidària no només al que serien entitats i empreses, sinó també a pràctiques de naturalesa econòmica i, en conseqüència, d'apropiació, transformació, comercialització, consum, distribució de l'excedent, inversió i circulació monetària, i que tenen com a objecte social satisfer necessitats dels membres i/o de la col·lectivitat. **El servei passa per davant del lucre, que no existeix o bé està limitat**, i en tot cas és distribuït no en funció del capital aportat per cadascú, sinó de la participació de cada persona en l'activitat col·lectiva.

Per **organització democràtica** s'entén que els membres de l'organització participen, directament i/o mitjançant els seus representants, en la presa de decisions. Hi preval el principi d'**una persona, un vot**. La participació democràtica dels treballadors no exclou la d'altres sectors: usuaris, voluntaris, representants de la comunitat i fins i tot, limitadament, socis col·laboradors que hi aporten capital.

Finalment, la responsabilitat social remet a iniciatives arrelades al medi, tant natural com social, al qual procuren aportar-hi externalitats positives (**creació de llocs de treball de qualitat**, suport a activitats socials i culturals, etc), i minimitzar les negatives (contaminació, tancament d'altres empreses o comerços a causa de la competència que els fan, etc).

I en última instància, **la forma jurídica que adopten els actors de l'ESS per regular la seva activitat es considera secundària**, tot i sent indicativa. Amb més raó encara, remarca l'autor, quan sovint les lleis de cooperatives i de societats similars, pel que ell considera una mal entesa empresarialització, intenten acostar aquestes experiències a les societats mercantils. D'això es desprèn, en la seva opinió, que d'una banda hi ha mutualitats, associacions o fundacions del camp social i cooperatives que no són expressions d'ESS perquè en la seva activitat quotidiana persegueixen la mateixa finalitat i es regeixen per idèntics valors que una empresa mercantil convencional, i de l'altra, hi ha empreses jurídicament mercantils, sobretot societats limitades, que sí que practiquen els valors de l'ESS.

Altres autors, com Anna Fernàndez i Ivan Miró, en el seu complet i exhaustiu treball «L'economia social i solidària a Barcelona» (2016), obren també el concepte fins a incoure'l en un de més ampli que anomenen «altres economies» que, al seu parer, «són fetes de gestos quotidians, de milers d'iniciatives en el treball, en el consum, en l'estalvi, en la cura de les persones i de l'entorn». En la línia de les definicions que ja hem contemplat fins el moment, són formes de relació que posen **la**

resolució de les necessitats personals i col·lectives en el centre de la seva activitat; i ho fan des d'un valors, i sobretot des d'**unes pràctiques, que no subordinen allò social cap allò econòmic, sinó que enllacen ambdues esferes** en tant que interdependents i ajustades a la complexitat de la vida social.

L'economia social i solidària, o les altres economies, es despleguen entorn a una vessant socioempresarial formada per diferents sectors, com les branques del cooperativisme (de treball, de serveis, de consum, d'ensenyament, d'habitatge, de crèdit); les societats laborals; les associacions i fundacions del Tercer Sector Social; les empreses d'inserció i els Centres Especials de Treball; les mutualitats de previsió social i les finances ètiques i solidàries. I també ho fa des de la vessant comunitària dels grups de consum agroecològic, la gestió ciutadana i comunitària d'equipaments socials, les escoles lliures, els grups de criança, els horts urbans i comunitaris, els mercats d'intercanvi i els bancs del temps.

En opinió de Fernández i Miró, **l'economia social i solidària és, al mateix temps, pràctica econòmica i moviment social**. Proposa i exerceix l'economia al servei de les persones, organitzada democràticament, amb **responsabilitat social i arrelament territorial**. Es desplega, en major i menor intensitat, en tots els cicles de l'activitat econòmica – producció, comercialització, consum, crèdit, gestió de recursos i distribució d'excedents. Un dels seus horitzons més transformadors és **la intercooperació i la consolidació de mercat social**, una xarxa de producció, distribució i consum de béns i serveis, que funcioni amb criteris democràtics, ecològics, feministes i solidaris, constituïda per empreses de l'economia social i solidària i per consumidors i estalviadors individuals i col·lectius.

Per la seva part, el SETEM, organització que en els últims anys s'ha destacat per la seva tasca de foment de l'economia social i solidària, i que es defineix com «un grup de persones que ens movem per a transformar el món», en la introducció del seu treball «Mirades des de l'Economia Social i Solidària a les PIMES de Mataró» (2016), partint de la idea ja expressada que l'objectiu últim de l'ESS és promocionar una transformació socioeconòmica posant l'activitat econòmica al servei de les necessitats de la societat i de les persones que la integren i no a la inversa, en aquest sentit considera que s'ha de tenir en compte una **triple sostenibilitat** de l'activitat econòmica.

D'una banda, diuen, s'ha de comprendre que l'activitat econòmica es desenvolupa en **un planeta amb una capacitat limitada de recursos** sense els quals és impossible la vida. És per això que les entitats de l'ESS han de vetllar per **minimitzar la seva petjada ecològica**.

En segon lloc, es considera que ja que l'activitat econòmica té lloc dintre de la societat i es benefi-

cia de les seves estructures –i infraestructures–, ha d'establir un vincle de corresponsabilitat social i jugar un paper proactiu en la **palliació de les desigualtats**. Aquesta relació amb l'entorn social passa per **canviar les lògiques de competència del mercat convencional per les d'intercooperació**, amb l'objectiu d'anar generant en la mesura que sigui possible, un mercat social. Així mateix, **les entitats de l'ESS no buscaran el lucre en si mateix sinó com una forma de ser sostenibles i no aspiraran a créixer indefinidament sinó a arrelar en el territori**, ser replicables allà on puguin ser útils i treballar en col·laboració amb altres entitats del mateix sector.

Finalment, sota una mirada feminista de l'economia, aquesta ha de vetllar per **posar la vida en el centre i permetre que l'activitat econòmica d'una entitat doni resposta a les necessitats de les persones que la integren**. Això passa per apoderar-les i construir relacions horitzontals entre totes elles però també per vetllar pel seu benestar personal. A la vegada s'han de **revaloritzar les tasques reproductives i de cures**, sovint invisibilitzades i feminitzades, sense les quals és impossible dur a terme un projecte econòmic, però que tot i així, solen estar pitjor remunerades o simplement no considerar-se feina remunerable.

Lluny de restringir-se a les relacions laborals, el text del SETEM conclou que l'ESS integra de manera holística tot allò que fa possible la vida. En conseqüència, també es considera part de l'ESS experiències com les cooperatives de consum, les cooperatives d'habitatge, els espais de criança autogestionats, els bancs d'aliments o els horts comunitaris.

El debat sobre l'abast de l'economia social i solidària, és tan ampli com es vulgui. Un altre teòric clàssic de l'ESS, Jean-Louis Laville, en el seu treball «Cap a una economia social i solidària» (2003), publicat al número 11 de la revista 'Nexe', afirma: «Gràcies als estatuts de l'economia social ha estat possible mantenir en les economies contemporànies un conjunt d'organitzacions que tenen com a característica limitar l'apropiació dels resultats de l'activitat per part dels accionistes i privilegiar la constitució d'un patrimoni col·lectiu més que continuar amb les inversions. Si bé no totes adopten un criteri no lucratiu, sí que totes limiten la redistribució dels guanys amb relació als capitals». I afegeix: «L'economia social, així com l'economia solidària, no adquireixen sentit si no és en relació amb una economia plural, és a dir, amb una economia que no es redueix a la societat de capitals i al mercat, en què poden desplegar-se diverses lògiques econòmiques (...) No hi pot haver legitimitat ni per a l'economia social ni per a l'economia solidària si no es retorna a un plantejament polític entorn de l'economia, que sigui susceptible de reemplaçar la representació dominant de la societat de mercat per una economia plural amb mercat».

El concepte d'economia plural, reconegut oficialment en constitucions com la boliviana, i d'una

manera molt resumida, com la convivència en un mateix espai de les economies convencionals capitalista i estatalista i les noves formes d'economia social i cooperativa, també l'esmenten Anna Fernández i Ivan Miró en seu treball ja esmentat quan hi diuen que «sembla que es camina cap a la creació del paradigma de l'Economia Social i Solidària: una economia plural, diversa, en constant creixement i aprenentatge. Que s'assenta en les fortaleeses construïdes històricament i a la vegada es revitalitza amb les noves aportacions». Aquest paradigma, segons Fernández i Miró, es defineix en relació a la finalitat de l'organització, a les seves activitats i la seva governança, independentment de la seva forma jurídica.

A partir d'aquestes i altres aportacions, Fernández i Miró defineixen l'economia social i solidària, remetent-se a la Proposta de Llei d'Economia Social i Solidària que va fer la XES el 2015, com «un conjunt d'iniciatives socioeconòmiques els membres de les quals, de forma associativa, cooperativa, col·lectiva o individual, creen, **organitzen i desenvolupen democràticament i sense que necessàriament tinguin ànim de lucre**, processos de producció, d'intercanvi, de gestió, distribució d'excedent, moneda, de consum i de finançament de béns i serveis per satisfer necessitats. Promovent relacions de solidaritat, cooperació, donació, reciprocitat i autogestió; defensant els béns comuns naturals i culturals i la transformació igualitària de l'economia i la societat; amb la finalitat del bon viure i la sostenibilitat i la reproducció de la vida del conjunt de la població».

Dins d'aquesta definició, reconeixen els autors, s'hi poden reconèixer iniciatives formalitzades (cooperatives, fundacions, societats laborals, associacions, mutualitats...) que la subscriguin, però també altres formes de cooperació social emergents i sense formalització jurídica, en àmbits com l'agroecologia, els horts comunitaris, el microfinançament, els fons de crèdit col·lectiu, els mercats i xarxes d'intercanvi de béns i serveis, les monedes socials, els equipaments de gestió comunitària i autogestionats, els béns comuns culturals i digitals, els nodes de suport mutu i cura, les tecnologies socialment útils, les experiències d'habitatge, comunicació i transport col·laboratiu i comunitari, així com d'altres iniciatives que s'inspiren i tracten d'aplicar els següents principis:

- a) La **recerca del bé comú** i la creació i distribució equitativa de la riquesa
- b) La **primacia del treball sobre el capital** i dels interessos col·lectius per sobre els individuals
- c) La **democràcia econòmica** i la voluntat de transformació social
- d) El foment de la qualitat i la sostenibilitat de la vida i del medi ambient

- e) L'**equitat de gènere** i el repartiment de les tasques de cura
- f) El respecte a la identitat cultural pròpia i el foment de la interculturalitat
- g) L'arrelament territorial i l'**economia de proximitat**
- h) La creació de mercat social a partir de la **intercooperació** entre la producció cooperativa, l'estalvi i les **finances ètiques**, la distribució i **comercialització justa** i el **consum responsable**
- i) Les pràctiques de l'autogestió, el treball col·lectiu, l'ajuda mútua, la solidaritat, la donació, la reciprocitat.

Fins aquí, totes les conceptualitzacions i definicions són inclusives. Sí que, però, no volem deixar de fer esment del que Jean-Louis Laville anomena «isomorfisme institucional» i que també esmenten Anna Fernández i Ivan Miró en el seu treball, referint-se a aquelles iniciatives englobades dins d'un marc ampli d'economia social, en moltes ocasions hereves de determinat tipus d'assistencialisme i que en opinió d'aquests autors «cada vegada més s'assimilen a les formes pròpies de les unitats de l'economia convencional. La tecnificació, la pèrdua de multidimensionalitat, la sectorialització, la relegació del vincle social, l'empresarialització o la jerarquització, han anat fent que sovint aquestes iniciatives desdibuixin la seva identitat i atenuïn la seva potència de transformació social. En aquest sentit, han interioritzat l'estratificació, concebent-se també com a subsidiàries al mercat capitalista i a l'Estat». Malgrat buscar la definició d'economia social i solidària el màxim d'àmplia i inclusiva, sí que és bo també tenir en compte que sota aquesta paraigua també hi conviuen iniciatives que s'estarien apartant, per no dir que ja ho han fet del tot, del que hem anat conceptualitzant i definint.

3_ El punt de partida: Manlleu ÉSS economia social i solidària

Manlleu ja ostenta un bagatge i una tasca de foment de l'ESS, especialment a partir de 2014, amb la reorganització interna de l'Ajuntament, amb un nou organigrama que concentra en un mateix

àmbit els serveis a les persones (educació, cultura, esports, participació, etc) i els serveis de promoció econòmica. La coordinació de la nova Àrea permetrà una visió global i més estratègica de les accions, facilitant la identificació d'iniciatives d'ESS que ja s'estaven duent a terme al municipi, així com la incorporació de l'ESS en les diferents àrees del consistori. Algunes de les accions es poden localitzar, o bé en l'apartat d'«Iniciatives d'Economia Social i Solidària (ESS)» de la web municipal www.manlleu.cat o en la web més específica d'ESS, ess.manlleu.cat, o bé, de forma resumida, en l'estudi ja esmentat «Programa d'innovació en ESS: Oportunitats per a l'ocupació i millora del teixit. Ajuntament de Manlleu» de Labcoop.

D'entre totes, la iniciativa més transcendental és la creació, el 2015, de la **Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu (XESS Manlleu)**, que agrupa «entitats i persones que des de l'acció apostem per fer créixer aquesta manera de fer economia», segons es pot llegir en el díptic informatiu que va editar. En aquest díptic ja s'inclou, sense incorporar encara un relat que els desenvolupi, un seguit de conceptes claus a l'hora de definir –i delimitar, tot i fent-ho de forma el màxim d'inclusiva- l'objecte i els objectius dels quals estem parlant:

«**L'Economia Social i Solidària:**

ÉSS economia

ÉSS democràcia

ÉSS viable i sostenible

ÉSS d'aquí i es queda aquí

ÉSS innovació

ÉSS cooperació

ÉSS transparència

ÉSS participació».

I conclouïa el text del díptic: «Som persones, entitats i empreses de Manlleu que participem activament en el desenvolupament d'aquesta economia i que estem **construint xarxa!** I entre tots farem créixer l'Economia Social i Solidària». Incorporant, per tant, també el concepte de «xarxa» i treball en xarxa.

De les entrevistes mantingudes amb algunes de les entitats membres de la Xarxa, si bé es reconeix la tasca feta fins el moment, sí que també se'n remarca el seu estat embrionari. També és significativa la definició de la Xarxa d'algunes de les entitats enquestades com a «espai de trobada» o «grup de persones», però amb aspiració d'arribar més enllà, amb un finançament adequat –en un dels casos fins i tot s'esmenta que pogués arribar a ser una cooperativa- i en la pràctica totalitat es

coincideix en les mancances de comunicació i visibilització del projecte.

De les converses i treballs previs a l'elaboració d'aquest informe, també s'ha tingut en compte que com a Ajuntament de Manlleu, s'impulsa l'Economia Social i Solidària en el marc de l'Economia Plural. Aquest últim terme s'utilitza amb un doble objectiu: en primer lloc perquè l'Ajuntament treballa tant pel desenvolupament de l'economia transformadora com per l'economia més convencional, i en segon lloc perquè es considera que és un terme que pot contribuir a l'assumpció de valors de l'ESS per part de les empreses tradicionals. Un concepte, però, el d'economia plural, que des de l'Ajuntament s'usa també de forma inclusiva per encabir altres models econòmics que sí que duen a terme algunes de les pràctiques pròpies de l'ESS, com la proximitat o la sostenibilitat ambiental, però no en la seva totalitat.

4_ La Xarxa d'Economia Solidària: la Carta de Principis i el mapa Pam a Pam

La Xarxa d'Economia Solidària (XES) de Catalunya és l'entitat que, a nivell català, agrupa des de 2002 d'una forma més inclusiva i àmplia el ventall més ampli i de treball en xarxa relacionat amb l'ESS al país. Les persones, entitats i empreses pertanyents a la XES abans han firmat la Carta de Principis en la definició dels quals ja s'inclouen bona part dels conceptes i caracteritzacions que hem vist fins el moment a partir d'estudis recents sobre l'abast de l'ESS. Els sis principis de la XES, i la seva corresponent definició, que també ens poden ajudar a acotar el relat sobre l'ESS a Manlleu, són els següents:

1. Equitat.

Considerem que l'equitat introdueix, en la igualtat, un principi ètic o de justícia. És un valor que reconeix totes les persones com a subjectes d'igual dignitat, i protegeix el seu dret de no trobar-se sotmeses a relacions basades en la dominació, independentment de la condició social, gènere, edat, ètnia, origen, capacitat, etc.

Una societat més justa és aquella en la qual totes les persones es reconeixen mútuament com a iguals en drets i possibilitats, i té en compte les diferències existents entre les persones i els grups. Per això ha de satisfer de manera equitativa els interessos de tothom.

La igualtat és un objectiu social essencial i la seva absència comporta un greu dèficit de dignitat. Quan es vincula amb el reconeixement i el respecte a la diferència, en diem «equitat».

2. Treball.

Considerem que el treball és un element clau en la qualitat de vida de les persones, de la comunitat i de les relacions econòmiques entre la ciutadania, els pobles i els estats. Per això des de la XES situem la concepció del treball en un context social i institucional ampli de participació en l'economia i en la comunitat.

Afirmem la importància de recuperar la dimensió humana, social, política, econòmica i cultural del treball que permeti el desenvolupament de les capacitats de les persones, produint béns i serveis, per satisfer les veritables necessitats de la població (nostres, del nostre entorn immediat i de la comunitat en general). Per això, per a nosaltres, el treball és molt més que una ocupació. Constatem que aquestes activitats les podem dur a terme individualment o col·lectivament, i poden ser remunerades o no (treball voluntari), i que la persona treballadora pot estar contractada o assumir la responsabilitat última de la producció de béns o serveis (autoocupació).

Dins d'aquesta dimensió social cal destacar que sense l'aportació del treball dut a terme en l'àmbit de la cura a les persones, fonamentalment exercit per les dones, la nostra societat no es podria sostenir. Considerem, així mateix, que aquesta tasca encara no està suficientment reconeguda per la societat ni repartida equitativament.

3. Sostenibilitat ambiental.

Considerem que tota la nostra activitat productiva i econòmica està relacionada amb la naturalesa, i és per això que hi establim una aliança i en reconeixem els drets. Aquest és el nostre punt de partida. Creiem que la nostra bona relació amb la naturalesa és una font de riquesa econòmica, i de bona salut per a tothom. D'aquí la necessitat fonamental d'integrar la sostenibilitat ambiental en totes les nostres accions, avaluant el nostre impacte ambiental (petjada ecològica) de manera permanent.

Volem reduir significativament la petjada ecològica humana en totes les nostres activitats, avançar cap a formes sostenibles i equitatives de producció i consum, i promoure una ètica de la suficiència i de l'austeritat.

4. Cooperació.

Volem afavorir la cooperació enlloc de la competència, dins i fora de les nostres organitzacions vinculades a la Xarxa, buscant la col·laboració amb altres entitats i organismes públics i privats. Pretenem construir col·lectivament un model de societat basat en el desenvolupament local harmònic, les relacions comercials justes, la igualtat, la confiança, la corresponsabilitat, la transparència, el respecte...

Partim del fet que l'economia solidària està basada en una ètica participativa i democràtica, que vol fomentar l'aprenentatge i el treball cooperatiu entre persones i organitzacions, mitjançant processos de col·laboració, de presa de decisions conjuntes, d'assumpció compartida de responsabilitats i deures, que garanteixin la màxima horitzontalitat possible alhora que respectin l'autonomia de cada una, sense generar dependències.

Entenem que aquests processos de cooperació s'han d'estendre a tots els àmbits: local, regional o autonòmic, estatal i internacional i que normalment s'han d'articular en xarxes on es visquin i es fomentin aquests valors.

5. Sense afany de lucre.

El model econòmic que practiquem i perseguim té com a finalitat el desenvolupament integral, col·lectiu i individual de les persones, i com a mitjà, la gestió eficient de projectes econòmicament viables, sostenibles i integralment rendibles, els beneficis dels quals es reinverteixen i redistribueixen.

Aquesta «no-lucrativitat» està íntimament unida a la nostra forma de mesurar els balanços de resultats, que tenen en compte no solament els aspectes econòmics, sinó també els humans, socials, mediambientals, culturals i participatius; el resultat final és el benefici integral.

S'entén per això que les nostres activitats destinen els possibles beneficis a la millora o ampliació de l'objecte social dels projectes, així com al suport d'altres iniciatives solidàries d'interès general, de manera que es participa en la construcció d'un model social més humà, solidari i equitatiu.

6. Compromís amb l'entorn.

El nostre compromís amb l'entorn es concreta en la participació en el desenvolupament local sostenible i comunitari del territori. Les nostres organitzacions estan plenament integrades al territori i entorn social en el qual desenvolupen les seves activitats, la qual cosa exigeix la implicació en xarxes i la cooperació amb altres organitzacions del teixit social i econòmic proper, dins del mateix àmbit geogràfic.

Entenem aquesta col·laboració com un camí, perquè experiències positives i solidàries concretes puguin generar processos de transformació de les estructures generadores de desigualtat, dominació i exclusió.

El nostre compromís en l'àmbit local ens aboca a articular-nos en dimensions més àmplies per buscar solucions més globals, interpretant la necessitat de transitar contínuament entre el micro i el macro, el local i el global.

En una línia similar, la XES i el SETEM van crear el mapa **Pam a Pam** (www.pamapam.org) en el qual marquen amb xinxetes, i a partir d'una exhaustiva enquesta prèvia, aquelles iniciatives socials i solidàries de cada territori. Fem esment aquí al mapa Pam a Pam perquè també incorpora un seguit de criteris, en aquest cas 15, per acotar qui i en quina mesura forma part del mapa. No es tracta tant d'excloure aquelles iniciatives que no en formen part o d'avaluar amb més o millor nota les que sí que en formen part, sinó representar un incentiu per a millorar en la línia d'implantació dels principis i valors de l'economia social i solidària. Els 15 criteris, amb una breu explicació de cadascun, són els següents:

Proximitat.

Front l'economia global dels mercats abstractes, l'economia de proximitat, que apunta a la resolució de necessitats de les persones del nostre entorn. Amb els circuits econòmics curts potenciem la sostenibilitat ambiental i recolzem el teixit econòmic local.

Comerç Just.

Els intercanvis econòmics, en el capitalisme, sovint tenen una naturalesa desigual. Determinats agents, com els monopolistes o els intermediaris, utilitzen la seva posició de força per a imposar

salaris injustos o preus abusius. Tenir cura en l'equitat de tots els participants de l'intercanvi és clau per aconseguir una democràcia econòmica.

Transparència.

Quan consumim o estalviem, és important saber on van els nostres diners. Sense una informació de qualitat i a l'abast no podem valorar la dimensió ètica dels projectes amb que ens relacionem. Hem de poder triar!

Integració social.

La societat de la competitivitat deixa enrere a les persones amb diversitat funcional, i reforça uns estàndards d'èxit que només existeixen en el món de la publicitat. Totes som vulnerables, i necessitem crear entorns que no dificultin encara més les nostres vulnerabilitats.

Intercooperació.

En un entorn agressiu com és el mercat capitalista, les iniciatives de l'economia social i solidària necessiten estrènyer les relacions entre elles per a ser més fortes. L'objectiu és crear el Mercat Social, on la producció cooperativa, els consumidors responsables, les estalviadores ètiques i els moviments socials incrementin tant la intensitat com la qualitat de les seves relacions.

Participació en xarxes.

L'economia social i solidària pot ser entesa com una economia que crea societat, o bé com la societat fent economia! És, per tant, un moviment socioeconòmic, i com a tal es relaciona amb xarxes locals, nacionals o internacionals per a articular la seva incidència en el conjunt de la societat.

Finances ètiques.

La banca ètica, les cooperatives de crèdit, l'intercanvi o la moneda social són pràctiques complementàries que incideixen en un dels camps més refractaris a la transformació social: el diner. La consolidació del conjunt d'alternatives financeres ens ajudarà a que el canvi sigui possible!

Ecologia i sostenibilitat.

Vivim en un món finit, ple de relacions i equilibris fràgils... I el sistema productiu capitalista actua com si el planeta fos un recurs propi a la plena disposició de la depredació humana. Reduir l'impacte ambiental de la nostra activitat econòmica és urgent!

Gestió de residus.

El món com a recurs falsament inesgotable, o com un gran abocador dels nostres despropòsits. Lleig, oi? Doncs per a reduir els residus, les tres R revolucionàries: reduir, reciclar i reutilitzar.

Eficiència energètica.

Des de les petites mesures d'estalvi, fins a l'autoproducció o la participació en les cooperatives d'energia renovables, totes les accions són importants per a reduir la nostra dependència de les energies d'origen fòssil o nuclear. Ens hi va la vida i el planeta!

Forquilla salarial.

Ara que sembla que està de moda allò "eco", la prova del cotó de la naturalesa solidària de l'iniciativa és la igualtat salarial. Hem d'afavorir criteris d'equitat en els projectes econòmics on hi ha remuneracions, així com el repartiment igualitari del conjunt de les tasques allà on no n'hi hagi.

Desenvolupament personal i professional.

La nostra participació en l'activitat econòmica convencional la fem, sovint, reproduint models d'alienació en el treball o en el consum. Hem de potenciar, en canvi, una economia que afronti la resolució de les necessitats de forma integral. La formació, la conciliació, la resolució dels conflictes o la millora social són importants en una economia que vol posar les persones en el centre, i no el capital.

Equitat de gènere.

Vivint en una societat patriarcal, tota la nostra vida està travessada per les desigualtats de gènere. I en l'àmbit econòmic, aquestes jerarquies es naturalitzen per a ser funcionals a l'acumulació capitalista. Si volem una vida plena i emancipada per a totes i tots, hem de treballar l'equitat de gènere amb una cura especial!

Democràcia interna.

Formalment, vivim en democràcies polítiques i socials, però hi ha un àmbit que tolera quotidianament la dictadura: l'economia. Per a fomentar el canvi, hem de potenciar iniciatives econòmiques que garanteixin la presa de decisions més horitzontal possible, així com la participació igualitària en la propietat dels projectes. Democràcia real econòmica ja!

Programari lliure.

No desmuntarem la casa de l'amo amb les eines de l'amo. Si volem canviar el paradigma d'un món dominat per multinacionals, haurem de posar en pràctica alternatives en l'àmbit de les tecnologies i la comunicació, oi? OI?

5_ Un model inclusiu: una economia plural amb criteris socials i solidaris

Atesa la conceptualització i diverses definicions d'Economia Social i Solidària, i del seu marc més ampli, l'Economia Plural, el relat de l'ESS a Manlleu hauria de passar per focalitzar alguns aspectes concrets:

- Iniciatives col·lectives (i individuals), formals (i informals) amb **finalitat econòmica i social**.
- La finalitat és la **producció de béns i serveis per satisfer necessitats dels associats** i/o de tercers.
- La **capacitat de decisió resideix en les persones associades (no en el capital)**, amb un funcionament horitzontal o gairebé horitzontal de les estructures.
- Es disposa d'un marc de funcionament que garanteix un **procés de gestió democràtic, participatiu i transparent**.

- S'incideix en el **desenvolupament local**.
- S'aposta per la **qualitat del treball, posant el benestar de la persona per davant del creixement del capital**.
- Conscients que la **cooperació i l'ajuda mútua** permeten afrontar nous reptes, **més enllà de la tradicional competència**.
- El resultat de l'activitat econòmica reverteix en la mateixa activitat o s'aplica en funció del treball, servei o activitat realitzada, **sense lucre, que no existeix o bé està limitat**.

Tot plegat, en un marc d'**economia plural** de la qual no només en formen part les iniciatives pròpiament de l'economia social i solidària. També d'altres entitats i empreses de l'economia mercantil, però que expressen la seva voluntat d'anar incorporant al seu funcionament alguns dels criteris de l'economia social i solidària. En aquest sentit, ja existeixen iniciatives com la impulsada el 2016 pel Servei d'Ocupació i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Mataró consistent en convidar a les pimes de la ciutat a passar l'examen del qüestionari del mapa Pam a Pam, impulsat des del Setem i la XES, i que fixa 15 criteris propis de l'Economia Social i Solidària. Ni tan sols la majoria d'empreses pròpiament de l'ESS compleixen tots 15 criteris, però en canvi altres empreses de l'economia convencional, que segurament no han adoptat la fórmula jurídica de cooperativa o societat laboral, sí que en compleixen diversos.

La idea seria que la publicació de l'informe, com va fer el 2016 l'Ajuntament de Mataró, representés un **incentiu per a les empreses per anar incorporant cada vegada més criteris i anar apropant el relat de l'economia social i solidària i el de l'economia plural, sense que s'haguessin de solapar**. Alhora això hauria de permetre anar incorporant algunes empreses de l'economia convencional en les dinàmiques de l'ESS i de la Xarxa de Manlleu.

En la mateixa línia de no solapar relats, però sí compartir-ne algunes parts, existeixen iniciatives d'introducció ja no només de l'ESS sinó fins i tot del cooperativisme en àmbits de l'economia convencional, de les quals se'n podria explorar la seva viabilitat si no a curt sí a mig termini. És el cas de **cooperatives de serveis** que agrupen professionals d'un mateix àmbit, des de comerciants fins a professionals liberals. Es tracta de cooperatives que aglutinen petits i mitjans empresaris, autònoms, professionals, comerciants o artesans per potenciar conjuntament uns serveis que ajudin a millorar-ne la gestió. Compleixen tasques vinculades a l'aprovisionament comú, el subminist-

trament de matèries primeres i productes no elaborats o el subministrament de productes i béns als socis per a la seva venda, a preus similars als de la gran empresa en el sector de la distribució. També poden compartir serveis administratius, tècnics, logístics, de transport, comercials, informàtics, comptables, fiscals o de formació.

Tot plegat, amb l'objectiu de reforçar per una banda el relat de l'economia social i solidària, sense rebaixar-ne els valors propis, però obrint-lo precisament a actors de l'economia convencional, amb els quals es poden crear sinergies de col·laboració en el marc de la Xarxa d'ESS de Manlleu.

6_ Una marca per passar del desco- neixement al coneixement i del co- neixement al reconeixement

Més enllà de les propostes més directament relacionades amb la comunicació, considerem que és important de cara a consolidar el relat sobre l'economia social i solidària de Manlleu i reforçar el sentit d'apropiació i pertinença de qui en forma o en pot formar part, aixoplugar les iniciatives sota una marca pròpia que superi l'actual de Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu. L'actual 'marca', al nostre parer, tot i prenent ser descriptiva, acota excessivament l'àmbit d'actuació, en la línia del que hem comentat en definir el relat també entorn a la definició d'economia plural, i alhora no té la força que pot donar-li una marca pròpia a l'estil del que ja tenen altres iniciatives similars. Tot i tractar-se de noms que defineixen més el servei municipal de suport a l'ESS, estaríem pensant en noms com el Cafè de Mar a Mataró, el Vapor Llonch a Sabadell o Coòpolis a Barcelona, o bé al barri del Poble Sec de Barcelona, Cooperasec.

Crear una marca pròpia que defineixi el servei i les polítiques d'ESS de Manlleu i, més concretament, de tot allò que es vertebrï entorn a l'actual Xarxa d'Economia Social i Solidària. És molt diferent referir-s'hi amb aquest nom que no pas amb una marca concreta. Caldrà estudiar acuradament quina marca se li dóna, que sigui inclusiva de tot allò relacionat amb l'ESS o que recuperi algun nom històric relacionat amb el cooperativisme al municipi o el seu entorn immediat. El nom

es podria escollir a través d'un concurs d'idees, que també donaria ja molta visibilitat al tema fins i tot abans de tenir la marca.

Actualment, la Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu disposa d'una imatge identificativa en la qual conflueixen la inicial del nom de la ciutat, el pont i el riu. Es tracta de dues imatges prou identificatives de Manlleu, però que també remetien al simbolisme d'unió i treball conjunt que caracteritza l'economia social i solidària. Hauria de ser en la línia de l'actual imatge i logotip de la Xarxa que proposem la creació d'una marca pròpia que en reforci el seu sentit de pertinença. Tenir una bona marca és un primer pas per passar del (des)coneixement al coneixement, i del coneixement al (re)coneixement, que ha de ser l'objectiu principal de totes les accions comunicatives que es proposen per reforçar la visibilitat de l'ESS de Manlleu.

7_ La Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu: un relat compartit, qui som i què fem?

La Xarxa d'Iniciatives d'Economia Social i Solidària de Manlleu neix el 2015 amb un mínim de relat compartit que s'intentarà desenvolupar i complementar en aquest últim apartat a manera de conclusions.

Els principals elements compartits per les diferents iniciatives que s'agrupen en la Xarxa són els següents:

- Entitats i empreses, formals i informals, que generen activitat econòmica.
- Entitats i empreses que expressen la seva voluntat de treballar en xarxa.
- Entitats i empreses que comparteixen, a grans trets, els criteris principals de l'economia social i solidària. Entre altres els següents:
  - Aposta per la qualitat del treball, posant el benestar de la persona per davant del creixement del capital.
  - La capacitat de decisió resideix en les persones associades, no en el capital, amb un fun-

cionament horitzontal o gairebé horitzontal de les estructures.

- Marc de funcionament que garanteix un procés de gestió democràtic, participatiu i transparent.

- La cooperació i l'ajuda mútua permeten afrontar nous reptes, més enllà de la tradicional competència.

- El resultat de l'activitat econòmica reverteix en la mateixa activitat o s'aplica en funció del treball, servei o activitat realitzada, sense lucre, que no existeix o bé està limitat.

- Entitats i empreses que entenen el desenvolupament local i el foment de la proximitat com un valor a potenciar.

L'economia plural en la qual s'emmarca també l'economia social i solidària de Manlleu fa que, malgrat compartir algunes característiques i objectius, les diferents iniciatives adherides a la Xarxa siguin diverses i funcionin a ritmes diferents, així com el seu grau d'implicació amb la Xarxa ni és ni obligatòriament té per què ser el mateix. S'interpreta la diversitat com una riquesa a l'hora d'intercooperar en xarxa. Sí que obliga, però, a consensuar un relat compartit sobre què és la Xarxa i a què ens referim bàsicament quan parlem d'Economia Social i Solidària a Manlleu.

La cooperativa no és l'única fórmula jurídica vàlida a l'hora de parlar d'Economia Social i Solidària, tot i ser la que habitualment compleix amb més precisió els principals criteris compartits de l'Economia Social i Solidària. Alguns d'ells, expressats anteriorment i detallats més específicament a l'apartat 4 d'aquest document en referir-nos a la Carta de Principis de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) de Catalunya i al mapa Pam a Pam. La fórmula jurídica no ha de ser un handicap per participar en la Xarxa, tot i reconèixer la cooperativa com el model que en línies generals reflecteix amb més precisió els valors de l'Economia Social i Solidària. Hi ha, però, un seguit d'entitats i empreses que jurídicament s'han constituït com a associació, empresa d'inserció social, fundació, etc., o fins i tot persones autònomes o algunes societats limitades, que treballen igualment sota alguns dels criteris de l'Economia Social i Solidària que poden fer aportacions interessants a la Xarxa.

En la mateixa línia, aquelles entitats i empreses que treballen en el Tercer Sector, on l'atenció a les persones i al seu benestar té una importància cabdal, entrarien, ni que sigui en un sentit més ampli, en el que entenem per Economia Social i Solidària. Estem parlant d'aquelles entitats i empreses que, més enllà de l'assistencialisme i la solidaritat, generen activitat econòmica a través del treball amb les persones i en la recerca del seu benestar. No totes les empreses del Tercer Sector funcionen amb els criteris més compartits per l'Economia Social i Solidària, però es considera interessant que formin part de la Xarxa, en tant que poden aportar-hi molt i, a la inversa, elles poden anar

incorporant en els seus hàbits principis encara ara més associats al cooperativisme que al Tercer Sector pròpiament dit. No totes tenen el mateix grau de gestió democràtica, horitzontal i participativa, però sí que compleixen altres dels principals criteris que caracteritzen l'Economia Social i Solidària, com l'aposta per la qualitat del treball o que posen el benestar de la persona per davant del creixement del capital i del lucre.

Finalment, hi ha un tercer gran sector inclòs també en el mac més ampli de l'economia plural que és el que podria incloure's dins el marc més concret de l'anomenada economia de proximitat. Entitats i empreses que, en generar activitat econòmica, prioritzen tant que els proveïdors i clients amb els quals operen siguin del territori, o de la pròpia ciutat o barri, com que s'hi quedi el possible benefici econòmic o social que puguin generar. En una ciutat de les dimensions de Manlleu, entraria dintre d'aquest apartat des del comerç de proximitat a la petita indústria o un nombre important de professionals o petites empreses del sector serveis. Es tracta d'entitats i empreses que, strictu sensu, no entrarien dintre l'Economia Social i Solidària, però amb els quals, sense que ni tan sols formin part de la Xarxa, es considera interessant treballar, incloure'ls paulatinament en les dinàmiques d'intercooperació de la Xarxa, ni que sigui amb l'objectiu que ells també incorporin en la seva activitat els principis propis de l'Economia Social i Solidària. En aquest sentit, hi ha iniciatives interessants com la impulsada el 2016 pel Servei d'Ocupació i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Mataró consistent en convidar a les pimes de la ciutat a passar l'examen del qüestionari del mapa Pam a Pam, i que fixa 15 criteris propis de l'Economia Social i Solidària. L'objectiu és que la publicació de l'informe, com es va fer a Mataró el 2016, representi un incentiu per a les empreses per anar incorporant cada vegada més criteris i anar apropant el relat de l'Economia Social i Solidària i el de l'economia plural, sense necessitat de solapar-se.

En conseqüència, el treball d'intercooperació que es du a terme des de la Xarxa d'Iniciatives d'Economia Social i Solidària de Manlleu parteix del reconeixement d'unes necessitats compartides que es poden satisfer millor treballant en xarxa i a partir d'una visió inclusiva de l'anomenada economia plural en les dinàmiques de l'Economia Social i Solidària. Així doncs, a l'hora de donar resposta al primer dels dos interrogants que ens plantejàvem, "qui som?", es pot començar a plantejar una resposta prou oberta però a partir de la qual cadascú pot interpretar fins a quin punt pot i vol implicar-se en la xarxa:

Les entitats i empreses que treballem en la XESS Manlleu som aquelles que, sense necessitat de ser cooperativa, actuem sota els principals criteris de l'Economia Social i Solidària expressats en la Carta de Principis de la XES o del mapa Pam a Pam, que la XESS Manlleu ens fem nostres. Treballem en xarxa intercooperant entre nosaltres sota el paraigües de la XESS Manlleu per enfortir els nostres

projectes econòmics i socials, però també per fomentar i difondre els valors de l'Economia Social i Solidària en el nostre territori, en tant que són criteris compartits i ens condueixen a un model econòmic més just i equitatiu.

A partir d'aquesta primera resposta de “qui som?”, podem també començar a donar algunes respostes al segon interrogant, “què fem?”. En tant que entitats i empreses que generem activitat econòmica, malgrat que el lucre i l'acumulació de capital no formi part dels nostres objectius, sí que treballem en el sí de la Xarxa amb un doble objectiu: un primer, de visualitzar i fomentar l'Economia Social i Solidària i els seus valors. Però també que l'activitat econòmica que generen les nostres entitats i empreses puguin treure un rendiment de la nostra participació en la Xarxa. Des del treball conjunt en el sí de la Xarxa es poden generar dinàmiques d'intercooperació molt més difícils d'assolir en solitari. La intercooperació en sí, de fet, ja és un dels principals valors de l'Economia Social i Solidària. Una intercooperació que no té per què limitar-se a un cicle tancat entre les pròpies entitats i empreses que formen part de la Xarxa, sinó que s'ha de poder obrir a aquelles altres entitats i empreses de l'anomenada economia plural i de proximitat, amb tot el que això pot representar per a aquestes últimes a l'hora de portar-les cap al terreny de les dinàmiques de treball i funcionament pròpies de l'Economia Social i Solidària.

Finalment, en la línia del foment de l'Economia Social i Solidària i dels seus valors, a la Xarxa li correspon una important tasca de visualització i comunicació de tot allò que la singularitza a ella i a les entitats i empreses que en formen part. En aquest sentit, tant important com la dinamització de la Xarxa com a element de generació d'activitat econòmica a partir de la intercooperació, ho és que des de la Xarxa s'impulsi una política de comunicació conjunta i coordinada que permeti, per una banda, donar visibilitat a l'Economia Social i Solidària de Manlleu, però també a eixamplar-la cap a àmbits de l'economia local on ara encara no és tan present.

Més enllà de les eines de comunicació més tradicionals, però, hi ha altres elements de l'àmbit de la comunicació que poden ajudar a la visualització de la Xarxa i de l'Economia Social i Solidària, alhora que a la cohesió de les entitats i empreses que en formen part i intercooperen en el seu sí. Un d'important és un paraigües fàcilment reconeixible, una marca pròpia que l'identifiqui i que reculli alguns dels trets que caracteritzen a la Xarxa i les entitats i empreses que en formen part. Tal com, de fet, ja ho fa el logo de la XESS Manlleu. Passar d'anomenar-se «Xarxa d'Iniciatives d'Economia Social i Solidària de Manlleu» a anomenar-se, per exemple, «alTERna't», hi ha un salt qualitatiu important. Alhora, facilita que des d'un punt de partida ben definit i concret (economia de proximitat i alternativa), el punt d'arribada sigui encara més inclusiu i obert (en tant que no tanca tant les portes ni a les fórmules jurídiques no cooperatives ni a les entitats i empreses de fora de Manlleu).

8_ Visualització del model a Manlleu i Osona: protocol de comunicació

El relat, la marca i la imatge són essencials per reforçar el sentit de pertinença a l'ESS de Manlleu i perquè els seus principis puguin estendre's a altres sectors econòmics de la ciutat i el seu entorn. Cal, però, també poder comunicar i donar visibilitat tant a aquest teixit econòmic, com a la tasca que està duent a terme en la línia del relat definit prèviament. D'aquí la importància de les accions comunicatives que proposem, d'una forma intensa en una primera fase durant la tardor i hivern de 2017, i de forma més moderada però continuada, a partir de 2018.

Previ a la concreció de les accions comunicatives a emprendre, però, cal incidir en alguns conceptes a reforçar:

- Manlleu com a referent en l'impuls de l'ESS a Osona i Catalunya. Això hauria de permetre afrontar reptes comunicatius ja no només a nivell local, sinó també de tot Osona. També en el finançament de les accions comunicatives i d'altre tipus que es puguin impulsar a curt o mig termini.
- Reconeixement de la Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu com un referent en l'àmbit de l'ESS no només al municipi sinó també a tot Osona.
- Situar Manlleu en el mapa de l'ESS a Catalunya, més enllà de la pertinença a l'associació de municipis per l'ESS.

Propostes comunicatives a curt o mig termini:

- Reactivació de la pàgina web nova de la Xarxa d'Economia Social i Solidària de Manlleu, que vagi més enllà del que s'hi publica actualment. Més enllà de continguts didàctics sobre l'ESS, s'han de renovar periòdicament els continguts informatius que donin dinamisme a la pàgina, permetin fer-ne difusió a través de xarxes socials, serveixin com a referent a mitjans de comunicació i població en general interessada en l'ESS a Manlleu i Osona i que també posicionin la pàgina en els buscadors. Que els continguts siguin dinàmics i d'interès, amb valor afegit informatiu, és bàsic.
- Activar xarxes socials de la Xarxa (pàgina de Facebook i comptes a Twitter, Instagram i Google+,

en un principi). Algunes d'aquestes xarxes no requereixen una gran feina de manteniment, però és important ser-hi. Totes elles aporten valor afegit a la tasca que es fa des de la Xarxa.

- Generació de dos reportatges mensuals amb valor afegit informatiu per difondre via xarxes socials però també a través dels mitjans de comunicació convencionals. Es tracta de visualitzar amb exemples pràctics tot allò que ja s'està fent bé en l'àmbit de l'Economia Social i Solidària, sigui des de l'administració, sigui des del teixit cooperatiu i associatiu. Nosaltres som periodistes i som conscients que no hi ha com un bon reportatge per donar a entendre que tot allò que té de bo l'Economia Social i Solidària no és només una qüestió de futur, sinó des de fa temps, també de present. Els reportatges, a més, són fàcilment viralitzables a través de xarxes socials. Més enllà de publicar-los en un nou apartat de blog a la web de la Xarxa d'Economia Social i Solidària, els reportatges també es poden difondre als mitjans de comunicació de Manlleu i Osona. Els reportatges, més enllà de visualitzar iniciatives concretes, també haurien d'aprofitar-se per visualitzar alguns dels trets característics de l'economia social i solidària, posant en relleu les bones pràctiques dutes a terme per les entitats i empreses protagonistes dels reportatges.

- Crear un butlletí periòdic mensual amb continguts informatius i de servei relacionats amb la Xarxa d'Economia Social i Solidària que permeti arribar més enllà dels públics més propers.

- Estudiar, en col·laboració amb l'equip de Ràdio Manlleu i elter.net, la possibilitat d'ampliar els continguts relacionats amb l'ESS de Manlleu tant a l'emissora com a la pàgina web.

- Impulsar un seguit d'accions relacionades directa o indirectament amb la comunicació però que van en la línia de donar a conèixer, posar en valor i reforçar les accions relacionades amb l'ESS a Manlleu i Osona en general. Altre cop, passar del (des)coneixement al coneixement, i d'aquí al (re) coneixement.

Entre aquestes accions hi ha diverses propostes:

- Creació del mapa del consum responsable a Osona. A l'estil del que ja s'està fent actualment en altres ciutats. En aquest sentit és ressenyable el que s'està fent a Sabadell. Aniria en la línia del projecte ja iniciat a Manlleu mateix, a imatge d'altres iniciatives reeixides com la de Mataró, d'elaboració d'un catàleg d'iniciatives socials i solidàries no només a Manlleu, sinó a tota la comarca, reforçant així la imatge de lideratge i pioner de Manlleu en aquest àmbit de l'economia a nivell comarcal. L'actual mapa inclòs dins el projecte Situa'm i que es refereix només a les iniciatives d'ESS de Manlleu podria ser un bon punt de partida. L'elaboració del mapa permetrà fer bullir l'olla, posar en contacte diferents agents de l'ESS a Osona, situar Manlleu al centre de la dinamització de

l'ESS, reforçar la coordinació amb altres iniciatives similars a nivell nacional (pamapam.org, ateneus cooperatius, etc) i aportar valor afegit informatiu a l'activitat pròpia de l'àrea. Ho proposem com una de les primeres accions, ja que no requereix d'un gran pressupost ni té per què portar excessiva feina. També, és clar, donar visibilitat als projectes d'ESS que ja estan en marxa.

- Instauració d'uns premis a la millor iniciativa en ESS a Osona. També a l'estil del que ja s'està fent en altres municipis, en el marc de programes més amplis, com Vallirana. Dóna molta visibilitat a l'entramat de l'ESS del municipi i de la comarca, alhora que genera un contingut informatiu molt atractiu per als mitjans d'informació.

- Mes dedicat al cooperativisme. A l'estil del Maig Cooperatiu que ja s'està fent en alguns municipis del Baix Llobregat. Va més enllà de la sola xerrada o cicle de xerrades, moltes hores poc atractives per al públic en general, i per als mitjans d'informació en concret. El programa ha d'intercalar sessions més formatives i de contingut amb altres de més participatives i lúdiques, com la projecció del documental 'Together' (sobre la resistència de les cooperatives davant la crisi, o fins i tot un concert amb músics o artistes que treballen en l'àmbit de l'ESS, per potenciar el sector de l'espectacle que està treballant de forma cooperativa.

- Curs d'Economia Social i Solidària, amb un blog sobre el curs que permeti difondre'n els continguts més enllà dels inscrits. És una experiència que, de la mà de la cooperativa La Ciutat Invisible, que ja té el curs dissenyat i s'està impartint a la ciutat de Barcelona, s'havia estudiat estendre a Osona, per primer cop fora de Barcelona. Ells fan el curs i la nostra cooperativa, Dies d'agost, la part comunicativa, amb el blog inclòs, que permet donar molta visibilitat, tant al curs en sí, com als continguts relacionats amb l'ESS de cada àmbit territorial.

- Diagnosi de l'ESS a Osona, també a l'estil del que s'està fent en altres municipis. Acaba convertint-se en una important font de coneixement, i alhora en un contingut informatiu que s'ha de saber explotar a nivell comunicatiu. És un projecte no relacionat directament amb la comunicació, però que hem considerat interessant incloure en el llistat de propostes.

- Totes aquestes accions parteixen de la base que la filosofia de la Xarxa d'Economia Social i Solidària, per creixement natural, pot anar prenent un esperit cada vegada més concebut de cara a tot Osona que no pas al municipi en sí, que a la seva vegada, però, quedaria posicionat com un referent en l'àmbit comarcal i, de rebot, a Catalunya.

Principals materials consultats

Ajuntament de Manlleu, Web de la Xarxa d'Economia Social i Solidària, a ess.manlleu.cat.

Ajuntament de Manlleu, "Iniciatives d'Economia Social i Solidària (ESS)", a www.manlleu.cat.

Bastidas-Delgado, Óscar; Richer, Madeleine (2001), "Economía social y economía solidaria: Intento de definición", a 'Revista Venezolana de Economía Social', núm. 1, maig 2001.

Confederació de Cooperatives de Catalunya, Web de la Confederació de Cooperatives de Catalunya. www.cooperativescatalunya.cat.

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, "Recursos. Economia Social i cooperativa", a la web d'Aracoop, www.aracoop.coop.

Garcia Jané, Jordi (2015), "La caixa d'eines de l'economia social i solidària, reparar i construir", a "Guia d'economia social i solidària per a l'Administració local", Barcelona: Diputació de Barcelona.

Fernàndez, Anna; Miró, Ivan (2016), "L'economia social i solidària a Barcelona", Barcelona: La Ciutat Invisible SCCL.

Labcoop, Laboratori d'emprenedoria social cooperativa (2016), "Programa d'innovació en ESS: Oportunitats per a l'ocupació i millora del teixit. Ajuntament de Manlleu", Barcelona: Labcoop.

Laville, Jean-Louis (2003), "Cap a una economia social i solidària", a 'Nexe', núm. 11, gener 2013.

SETEM (2016), "Mirades des de l'economia social i solidària a les PIMES de Mataró", Mataró: Ajuntament de Mataró.

SETEM, Xarxa d'Economia Solidària (XES) de Catalunya, www.pamapam.org.

Vila i Triadú, Joan (2015), a "Ester Vidal: "Les cooperatives han de ser capaces d'organitzar-se internament d'una altra manera", a elcritic.cat, 13-6-2015.

Xarxa d'Economia Solidària (XES) de Catalunya, "Els nostres principis", a www.xes.cat.